

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Súkromné gymnázium, Dneperská 1, Košice
4. Názov projektu	Bádam, bádaš, bádame
5. Kód projektu ITMS2014+	312011X674
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub pre finančnú gramotnosť
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Peter Albert
8. Školský polrok	2. polrok 2022/2023
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	gymbosak.sk/projekt2020.php

10.

Úvod:

V nasledujúcej správe sa nachádza analýza a vyhodnotenie činnosti Klubu finančnej gramotnosti zahŕňajúcej stretnutia jeho členov v mesiacoch február 2023 až jún 2023 – v druhom polroku školského roka 2022/2023.

Stručná anotácia

Pre pedagógov Súkromného gymnázia na Dneperskej ul. v Košiciach bol aj v 2. polroku školského roka 2022/2023 Klub finančnej gramotnosti prínosom ako miesto, kde si mohli svoje vedomosti, prehľad a skúsenosti z oblasti financií obohatiť, rozšíriť a konfrontovať s kolegami. Implementácia preberaných tém sporenia a poistenia do vyučovacieho procesu bola jeho významným obohatením, pretože ide o tie oblasti uvažovania o financiách, ktoré vyžadujú už zrelú osobnosť, ktorá si je vedomá zodpovednosti za spravovanie peňazí. Inými slovami – ten kto takto koná, bude peniaze skôr akumulovať pre prípadné nepriaznivé udalosti v budúcnosti a súc si vedomý rozličných rizík, si tieto poisť. Konkrétnejšie išlo o sporenie ako o príspevok k finančnej stabilite, o zhodnocovanie majetku prostredníctvom investovania a o reguláciu a dohľad nad finančnými trhmi. V popredí bola tiež téma rizika a jeho zvládnutie

a manažment. Ďalší čas vyplňali úvahy o problematike poistenia. Analýze bolo podrobené tak verejné ako aj súkromné poistenie.

Kľúčové slová

Finančná gramotnosť, Národný štandard finančnej gramotnosti, implementácia, celkové kompetencie, čiastkové kompetencie, stretnutia – zasadnutia Pedagogického klubu pre finančnú gramotnosť (ďalej Klubu), vzájomná spolupráca členov, kladné a záporné stránky, aktivita členov Klubu počas stretnutí, výmena skúseností a best practice z vlastnej vyučovacej činnosti, moderné vyučovacie postupy, výmena skúsenosti v oblasti medzipredmetových vzťahov, prieskumno-analytická a tvorivá činnosť, sporenie, investovanie, riziko, poistenie

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Nasledujúci písomný výstup je prehľadom zloženia Klubu finančnej gramotnosti pri Súkromnom gymnáziu Dneperská 1, predstavuje frekvenciu a spôsob jeho činnosti. Obsahuje tiež výstupy a poznatky získané vo vyučovacom procese na všeobecno-vzdelávacích predmetoch pri priebežnej implementácii prierezovej témy finančnej gramotnosti jednotlivými pedagógmi.

Jadro:

Popis témy/problém:

V 2. polroku školského roka 2022/2023 prebiehala činnosť Klubu finančnej gramotnosti s nasledujúcimi členmi:

- Mgr. Peter Albert
- Mgr. Richard Bělohávek
- RNDr. Dušan Bosák
- Mgr. Jana Kozáková
- Mgr. Katarína Olejárová
- Mgr. Hana Laktičová
- RNDr. Miriam Melišová-Čugová
- Mgr. Ivana Pliešovská

- RNDr. Katarína Moroz Ráčzová, PhD.
- Mgr. Ivana Šmelková

Členovia Klubu sa v uplynulom polroku stretli celkovo 6 krát s frekvenciou 1 krát mesačne prevažne v posledný piatok v mesiaci s výnimkou mesiaca jún, kedy sa uskutočnili dve stretnutia - 09.06.2023 a záverečné stretnutie dňa 23.06.2023.

Jednotlivé zasadnutia Klubu trvali dve hodiny, uskutočňovali sa v priestoroch Súkromného gymnázia na Dneperskej ul. 1 v Košiciach. Na začiatku každého zasadnutia Klubu boli zúčastnení členovia oboznámení s jeho cieľmi a obsahom. Po prezentovaní osnovy témy boli jej jednotlivé body preberané jednotlivo, aktivity sa uskutočňovali príležitostne aj v menších pracovných skupinách. Dôležitou súčasťou všetkých stretnutí bolo prezentovanie skúseností pedagógov s danou témou tak v osobnom živote, ako aj v pedagogickej činnosti. Zaujímavé a podnetné názory si učitelia navzájom vymieňali a tak sa po profesionálnej stránke obohacovali a získavali inšpiráciu pre ďalšie inovatívne postupy.

Prvé stretnutie členov Klubu finančnej gramotnosti v 2. polroku aktuálneho školského roka sa uskutočnilo 24. februára. Preberanou témou bolo sporenie a vytváranie finančných rezerv. Každomesačné príjmy a výdavky domácností alebo samostatne žijúcich jednotlivcov nie sú spravidla fixnými sumami. Menia sa a v priebehu roka môžu mať stúpajúcu alebo klesajúcu tendenciu. Dôležitou súčasťou správneho a rozvážneho nakladania s peniazmi je schopnosť a vôľa časť finančných prostriedkov, bez ktorých sa momentálne dokážeme zaobísť, odložiť, usporiť a pripraviť sa tak na náročnejšie obdobia, ktoré nám uspokojená rezerva pomôže preklenúť.

Na krízové situácie treba myslieť skôr ako nastanú. Dlhodobá rezerva sa tvorí viacero rokov. To znamená, že aj malá suma môže časom narásť na slušnú rezervu. Vo všeobecnosti je odporúčaná hranica minimálne 10 % z celkového príjmu domácnosti.

Odporúča sa mať finančnú rezervu vo výške minimálne 6-tich mesačných výdavkov, ideálna suma je 6 až 12 mesačných výdavkov. Ak sú napríklad mesačné výdavky domácnosti 2 000 eur, výška finančnej rezervy by mala byť minimálne 12 000 eur. Počas štandardného obdobia je dôležité pravidelne odkladať peniaze a snažiť sa nasporiť odporúčanú sumu v horizonte

maximálne 5-tich rokov. Ak napríklad je potrebné zvýšiť rezervu o 3 000 eur, malo by sa odkladať minimálne 50 eur mesačne.

Dôležité je pravidlo, ktoré má na výsledok najvýraznejší vplyv – nezáleží až tak na výške príjmu ani na finančných možnostiach, najdôležitejšie je odložiť si peniaze na rezervu okamžite po výplate. Preto je dobré nastaviť si trvalý príkaz na finančnú rezervu na deň výplatného termínu.

Témou druhého stretnutia konaného 31. marca bolo investovanie a zhodnocovanie majetku.

Ďalšou možnosťou ako akumulovať voľné finančné prostriedky je **investovanie**. Pri záujme začať investovať je dôležité najprv si vytvoriť plán a uvedomiť si nasledujúce pre investovanie rozhodujúce kritériá:

Investičný plán - Ten musí obsahovať rozhodnutia, do čoho má človek v úmysle investovať, v akom časovom horizonte, či chce investovať jednorazovo, alebo priebežne a na pravidelnej báze.

Dlhodobá stratégia – Nevyhnutnou súčasťou možného rastu bohatstva investora je vedomosť o tom, kedy je lepšie ísť do dlhodobých a kedy do krátkodobých investícií. Dlhodobé investície sú tie, o ktorých vieme, že ich pravdepodobne využijeme až vo vzdialenej budúcnosti a poskytujú príležitosť na rast nášho portfólia. Vieme však, že k týmto peniazom nebudeme mať prístup počas významného obdobia. Príkladom môže byť plánovanie dôchodku.

Čas hrá pri investovaní podstatnú rolu a týka sa to aj dôchodkov. Preto keď niekto vstúpi do druhého alebo tretieho piliera v 20 či 25 rokoch, môže mať na dôchodku nasporených o desiatky tisíc eur viac v porovnaní s tým, kto do nich vstúpi až v 30 alebo 35 rokoch.

Dôležitý je aj výber správnych dôchodkových fondov a pre mladých ľudí je ideálna stratégia začať sporiť v negarantovaných fondoch. Dlhodobo zarábajú niekoľkonásobne viac ako garantované fondy a vďaka tomu môže byť ich dôchodok z druhého piliera aj 10-násobne vyšší.

Obr. 1: Ilustrácia znázorňujúca možnosť diverzifikácie finančných príspevkov na poistenie

Kolísanie je normálne - Keď trhy klesajú, môžeme podľahnúť pokušeniu inkasovať pred znášaním ďalšieho pádu v cene akcie. Ale aj napriek tomu, že ceny na finančných trhoch v jeden moment klesajú, neznamená to, že by nemohli v budúcnosti opäť rásť. Hoci sú obdobia volatility pre mnohých investorov znepokojivé, pre iných predstavujú príležitosť. Výpredaje môžu byť totiž správnym časom na nákup fondov za lacnejšiu cenu. A čím skôr začneme investovať, tým viac času získame na dosiahnutie potenciálnych dlhodobých výnosov. Rýchlo rastúce cenné papiere, ktoré pri prvom náznaku problému vysokým tempom strácajú hodnotu, nie sú preto vhodné pre každého investora. Treba vyberať taký typ investícií, ktorý zodpovedá nášmu rizikovému profilu a tolerancii voči výkyvom pri oceňovaní.

Diverzifikácia portfólia – tento pojem z oblasti investovania znamená rozdelenie investície medzi väčší počet menších investícií. Je dôležitá, pretože bráni tomu, aby akákoľvek časť našich investičných aktív bola príliš viazaná voči jednej spoločnosti alebo odvetviu.

Vierohodnosť spôsobu investície – Prioritou musí byť snaha o získanie vierohodných informácií a recenzií o investičnom produkte alebo službe. Ak o nich nájdeme málo informácií, alebo len také, ktoré sa zdajú byť príliš dobré na to, aby boli pravdivé, musíme byť v strehu, pravdepodobne totiž nebudú také skvelé.

Možná strata - Všetky investície predstavujú určité riziko. Ak vieme, že by strata spôsobená zlou investíciou mohla ovplyvniť náš bežný život, rozhodne na tento krok nie sme ešte pripravení a treba prehodnotiť výber investičných možností.

Investície do firiem s výsledkami, nie do značiek - Jeden z celosvetovo najznámejších investorov, Warren Buffett, tvrdí: „Kupujte to, čo poznáte“. Týmto výrokom však nemá na mysli investovanie do známych značiek ako takých, ale do firiem, ktorých biznisu rozumieme a vieme o nich dosť, aby sme pochopili, ako a na čom tieto firmy zarábajú. Ani to však nemusí byť vždy zárukou úspešnej investičnej stratégie.

Pre dôkladné porozumenie podstate sporenia a investovania, ktoré boli preberané na ostatných dvoch stretnutiach je potrebné uviesť:

Rozdiely medzi sporením a investovaním:

Sporenie:

- typickými sporiacimi produktmi sú bežný účet, sporiaci účet alebo termínovaný vklad v banke,
- ide skôr o kumulovanie peňazí - prebytočnej hotovosti v banke,
- je ideálne pre vytvorenie a udržanie finančnej rezervy,
- nasparenými peniazmi je možné disponovať okamžite,
- sporiace produkty však majú veľmi nízke úročenie, čiže kvôli inflácii peniaze strácajú hodnotu
- kvôli nízkym úrokom preto sporenie nie je vhodné na dlhodobé zhodnocovanie peňazí.

Investovanie:

- na rozdiel od sporenia ide pri investovaní o zhodnocovanie finančných prostriedkov,
- účelom investovania je dosiahnuť zisk, čiže okrem odkladania peňazí vďaka výnosom dostaneme aj niečo “navyše”,
- peniaze tak rokmi nestrácajú na hodnote, ale zarábajú,
- investovať môžeme pravidelne, ale aj jednorazovo, ak máme k dispozícii vyššiu sumu,
- výšku investovanej sumy môžeme kedykoľvek zmeniť – zvýšiť, alebo znížiť, v závislosti od našej aktuálnej finančnej situácie,
- k investovaným peniazom sa nevieme dostať okamžite, ale až po uplynutí určitej lehoty, niekedy aj so sankčným poplatkom podľa konkrétneho investičného produktu.

- typickými a často využívanými investičnými produktmi sú podielové fondy, indexové fondy – ETF, akcie, dlhopisy alebo investičné zlato.

Tretie stretnutie konané 28. apríla sa začalo definovaním bankových produktov bežný účet, sporiaci účet a termínovaný vklad ako možností na uloženie voľných finančných prostriedkov.

Bežný účet

Je základný bankový produkt, prostredníctvom ktorého môže klient vykonávať každodenné bankové operácie. Medzi základné operácie patrí vklad, výber a prevod peňazí na iný účet. Štandardnými službami spojenými s bežným účtom sú trvalé príkazy na úhradu a inkaso.

Sporiaci účet

Na rozdiel od bežného účtu, pri sporiacom nie je možné vydanie platobnej karty, nastavenie inkasných platieb, ani trvalých príkazov a počet vkladov a výberov finančných prostriedkov je obmedzený na niekoľko mesačne. Naproti tomu je pri tomto type účtu o niečo vyššie zhodnotenie prostredníctvom úročenia.

Termínovaný vklad

Úrok je opäť vyšší, ako pri predchádzajúcich dvoch produktoch, klient banky však musí akceptovať takzvanú dobu viazanosti. Znamená to, že keď sa zmluvne zaviazže, že v tejto lehote nebude disponovať svojimi financiami, získa vyšší úrok. Napríklad v nemenovanej banke je pri dobe viazanosti 3 roky úroková sadzba 3%. Porušenie viazanosti je pre klienta nevýhodné kvôli vysokým sankčným poplatkom.

Pozornosť členov Klubu sa ďalej zamerala na stavebné sporenie ako bankový produkt so štátnym príspevkom vo forme štátnej prémie.

Stavebné sporenie je účelová forma sporenia, ktorej cieľom je riešenie problémov a otázok súvisiacich s bývaním. Popri zaujímavom zhodnotení úspor aj možnosť získať úver s nízkou úrokovou sadzbou z prostriedkov fondu stavebného sporenia. Je to jediná forma sporenia, pri ktorej sa vytvára právny nárok na poskytnutie úveru zo zákona za dodržania požadovaných podmienok. Je určené na financovanie bytových potrieb, napríklad:

- kúpa bytu alebo domu,
- kúpa stavebného pozemku,
- výstavba domu,
- rekonštrukcia, modernizácia a údržba bytu alebo domu

Aj nehnuteľnosť môže byť prostriedkom investície.

Ide o akýkoľvek nehnuteľný majetok, ktorý sa kupuje s cieľom získať výnos. Je to nehnuteľnosť, ktorú vlastní jednotlivec alebo skupina ľudí za účelom zisku, či už formou mesačného zisku z prenájmu nehnuteľnosti alebo zisku z konečného predaja. Investičné nehnuteľnosti môžu byť obytné, napríklad rodinné domy, byty, ale taktiež môže ísť aj o komerčné nehnuteľnosti, ktoré sú určené pre podniky, napríklad hotely, reštaurácie či obchody. Investori sa snažia prostredníctvom rezidenčných nehnuteľností zarobiť peniaze vyberaním nájomného od nájomníkov alebo renováciou nehnuteľnosti a jej ziskovým predajom.

V ďalšej časti bolo opísané, s čím sa prevažne obchoduje na finančných trhoch:

Akcie: Akcia je druh cenného papiera, s ktorým sú spojené práva jeho majiteľa (akcionára) podieľať sa na riadení, zisku a likvidačnom zostatku akciovej spoločnosti tak, ako to určuje Obchodný zákonník a stanovby akciovej spoločnosti. Je to finančné aktívum, ktoré predstavuje alikvotnú časť základného imania akciovej spoločnosti.

Pri nadobúdaní akcií sa získavajú práva na spoločnosť a vzniká kategória spoločníka. Týmto spôsobom sa kupujúci akcie stane vlastníkom spoločnosti v pomere podľa akcií, ktoré nakúpil.

Akcia robí z jej držiteľa vlastníka a kapitalistického partnera spoločnosti v pomere k počtu akcií, ktoré upísal. V rovnakom rozsahu priznáva právo voliť na valných zhromaždeniach spoločnosti a dostávať dividendy, ktoré mu zodpovedajú, podľa ziskov, ktoré sa dosiahli.

Schopnosť a sila rozhodovania niektorých akcií bude závisieť od percenta kapitálu, ktorý tieto akcie predstavujú. Ktokoľvek, kto vlastní 51% alebo viac akcií, získava kontrolu nad spoločnosťou dosiahnutím väčšiny.

Dlhopisy: Sú to cenné papiere, ktoré sú kupované za účelom požičania peňazí emitentovi, teda ich vydavateľovi.

Investor, ktorý daný dlhopis kúpil bude po určitom čase požadovať vrátenie pôvodnej čiastky, ako aj vyplatenie úrokového výnosu.

Keď spoločnosť, vláda, verejná inštitúcia alebo, potrebuje nejakú ďalšiu formu financovania, môže sa rozhodnúť vydať svoje vlastné úverové cenné papiere. Tie sa potom dajú kúpiť iba po kusoch, podobne ako sa bežne kupujú akcie. Na rozdiel od nich majú ale nastavenú dobu splatnosti. Vystavujú sa na určitú hodnotu. Nominálna hodnota tak určuje, čo investor dostane na konci doby splatnosti.

Fondy: Sú jednou z najlepších možností ako zhodnotiť finančný majetok, ako najlepšie investovať peniaze. Prostredníctvom fondov sa dá investovať do cenných papierov, napríklad do akcií alebo dlhopisov, do komodít akými je napr. zlato alebo ropa, do nehnuteľností a do rôznych iných aktív.

Investovanie do fondov ponúka veľké množstvo rôznych investičných stratégií, ktoré majú rozličné zameranie. Preto je výber z tohto spektra možností pre neskúseného laika náročná úloha a vhodnou alternatívou je využitie služieb finančného konzultanta. Kvalitný finančný konzultant vyberá z fondov naprieč celým trhom a v investovaní sa vyzná. Mať možnosť výberu z celého trhu alebo aspoň z jeho podstatnej časti je pre trvalú úspešnosť investovania veľmi dôležité.

Komodity: sú primárne produkty, ako minerály, poľnohospodárske produkty alebo ropa, s ktorými sa obchoduje. Kľúčom k takémuto obchodovaniu je to, že komodity v každej položke sú zameniteľné, preto pokusy o vytvorenie komoditného trhu drahokamov zlyhali, pretože každý z nich je iný. Komodity sú zvyčajne určené na použitie vo výrobe hotových produktov. Keďže komodity sú na začiatku množstva výrobných procesov, zvyšovanie cien v jednom z nich môže rýchlo ovplyvniť všetko ostatné v rámci dodávateľského reťazca. Komodity sú veľmi citlivé na poveternostné problémy a svetové udalosti. Ide napríklad o zlato, ropu, meď ale aj pšenicu, cukor, zemný plyn, hliník, olovo, cín, nikel, zinok, železnú rudu alebo uhlie.

S komoditami sa obchoduje vo veľkých objemoch a elektronicky. Vyžadujú však skúseného investora. Menej riskantným spôsobom investovania v tejto oblasti je investovanie do spoločností, ktoré pracujú na výrobe komodít, ako je banícka spoločnosť ťažiacia striebro.

MiFID (Markets in Financial Instruments Directive): je európska smernica, ktorá upravuje prácu na trhoch s finančnými nástrojmi. S týmto pojmom sa môžeme stretnúť pri investovaní

na finančnom trhu, napríklad pri investovaní do podielových fondov.

Hlavné ciele smernice sú:

- zvýšiť ochranu investorov
- zvýšiť transparentnosť na finančnom trhu
- vytvoriť rovnaké podmienky pre investičné služby vo všetkých členských štátoch EÚ
- zvýšiť efektivitu kapitálových trhov

Aby bol zabezpečený optimálny prístup ku klientom, MiFID kategorizuje klientov do troch skupín podľa ich znalostí, skúseností na neprofesionálnych klientov (bežní klienti, fyzické osoby a podnikajúce fyzické osoby), profesionálnych klientov (majú odborné znalosti, skúsenosti a poznatky na uskutočňovanie vlastných rozhodnutí o investíciách a na riadne posudzovanie rizík, ktoré sú s investovaním spojené). Tretiu skupinu tvoria oprávnené protistrany, ktoré sa zo zákona považujú za dostatočne skúsených pre obchodovanie na finančných trhoch a teda nepotrebujú dodatočnú ochranu. Sem patria napríklad banky, poisťovne, správcovia fondov, investičné spoločnosti, dôchodkové fondy.

V rámci čiastkovej kompetencie umožňujúcej porozumieť spôsobom regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi boli predstavené úlohy a kompetencie inštitúcií, ktoré tento dohľad vykonávajú:

Národná banka Slovenska

Je centrálnou bankou Slovenskej republiky a nezávislou inštitúciou, ktorej základnou funkciou je udržiavanie cenovej stability.

Od 1. januára 2009 je súčasťou Eurosystemu. V spolupráci s Európskou centrálnou bankou a spolu s ostatnými centrálnymi bankami krajín eurozóny zabezpečuje stabilný menový vývoj a hospodársky rast v eurozóne. Medzi dôležité úlohy centrálnej banky patrí dohľad nad finančným trhom.

Obr. 2: Národná banka Slovenska ako garant dohľadu nad finančným trhom

Fond ochrany vkladov

Hlavnou činnosťou FOV je ochrana vkladov fyzických osôb a právnických osôb uložených v bankách, ktoré sú účastníkmi slovenského systému ochrany vkladov a výplata náhrad za pohľadávky z nedostupných zákonom chránených vkladov v prípade, kedy sa banka stane neschopnou vyplácať vkladateľom vklady. Vklad sa považuje za nedostupný, ak je uložený v banke, ktorá bola vyhlásená Národnou bankou Slovenska za neschopnú vyplácať vklady, alebo uložený v banke, v ktorej bolo pozastavené nakladanie s vkladmi v dôsledku rozhodnutia konkurzného súdu vydaného v konkurznom konaní. V takejto situácii Fond ochrany vkladov vyplatí pohľadávky vkladateľov z chránených vkladov v banke v prvom rade z finančných prostriedkov, ktoré Fond získal z príspevkov bánk.

Garančný fond investícií

Garančný fond investícií je právnická osoba, ktorá začala vykonávať svoju činnosť v roku 2002. Sústreďuje peňažné príspevky obchodníkov s cennými papiermi na poskytovanie náhrad za nedostupný majetok klientov.

Garančný fond investícií svojím pôsobením vytvára spolu s Fondom ochrany vkladov komplexný systém ochrany klienta pri investovaní na peňažnom a kapitálovom trhu SR.

Štvrté stretnutie členov Klubu prebehlo dňa 26. mája. Začalo sa definovaním pojmu riziko. Existuje široké spektrum definícií, na tomto mieste sa môžeme prikloniť k tej, že je to nebezpečenstvo s vysokou pravdepodobnosťou neúspechu, ktoré predstavuje potenciál straty. Neexistuje žiadna životná situácia, pri ktorej by sme mohli akékoľvek riziko úplne vylúčiť. Tak každý jednotlivec ako aj celá škála sociálnych skupín od najmenších až po najväčšie sú neustále vystavené rozličným rizikám. Prítomnosť rizika máme tendenciu vnímať výrazne subjektívne. Príkladom môže byť porovnanie miery rizika v automobilovej a leteckej doprave. Riziko úmrtia pri dopravnej nehode je oveľa vyššie ako pri leteckej katastrofe. Inými slovami, na cestách zomrie nepomerne viac ľudí ako pri leteckých nešťastiach. Dopravných nehôd je oveľa viac ako leteckých, ale ak už letecká nehoda nastane, je pri nej riziko úmrtia vysoko pravdepodobné.

Vo vzťahu k fenoménu poistenia hovoríme o rizikách poistiteľných a nepoistiteľných. V zásade platí, že poisťovňa poistí len také riziko, ktoré spĺňa nasledujúce dva predpoklady:

1. možnosť stanovenia pravdepodobnosti škody a jej ocenenia
2. možnosť rizikového vyrovnania v rámci dostatočne veľkého poistného kmeňa

Poisťovňa riziko poistí vtedy, keď ku škode môže reálne dôjsť, pravdepodobnosť jej vzniku nie je príliš vysoká (hraničiaca s istotou) a je reálne určiť jej výšku. A ak existuje dostatočne veľká skupina ľudí ochotných si vznik takejto škody poistiť.

Poistenie je teda prenos rizika. Prenáša riziko finančnej straty za poplatok (poistné) z jednotlivca na poistiteľa (poisťovaciu spoločnosť). Ak nepredvídateľná udalosť, ktorá je poistená, nastane, jednotlivec žiada od poistiteľa finančnú náhradu. Pravdepodobnosť veľkej straty sa dá odstrániť kúpou poistky za malú, vopred známu cenu – poistné. Pri poistení ide o rozloženie rizika, ktoré má za následok zdieľanie rizika straty viacerými poistníkmi. Priemerná strata všetkých poistníkov s takýmto poistením je relatívne malá, keďže vysoké riziko strát je pravdepodobné len pri malom počte poistníkov.

Poistenie sa podľa predmetu poistenia delí na životné a neživotné.

Životné poistenie. Chránime ním svoju peňaženku pred rizikom ochorenia alebo úrazu, keď náš rozpočet môžu ohroziť výdavky spojené s liečbou. Rovnako je v rámci tohto typu poistenia možné v prípade úmrtia zaplatiť vopred dohodnutú sumu oprávnenej osobe, ktorou je často práve niekto z pozostalých.

Životné poistenie je veľmi dôležité, najmä pre žiteľa rodiny, keď je takto možné v prípade nečakanej udalosti výrazne zjednodušiť finančnú situáciu práve blízkej rodine.

Cena životného poistenia je pre každého individuálna a závisí od rozsahu poistného krytia. Všetko závisí od konkrétnych požiadaviek, potrebných pripoistení aj od výšky poistných súm, na ktoré sa klient poistí.

Životné poistenie má obsahovať poistné krytie a všetky riziká, ktoré poistenú osobu a jej rodinu dostatočne ochráni v prípade neočakávaných úrazov, vážnych ochorení a smrti.

Najlepšie poistenie je také, ktoré zohľadňuje naše individuálne požiadavky, je variabilné a počas trvania poistenia si ho môžeme upravovať podľa aktuálnych potrieb.

Poistiť sa je možné na veľké riziká ako sú smrť, trvalé následky spôsobené úrazom, invalidita a kritické ochorenia. Z menších rizík sú to práceneschopnosť, drobné úrazy, denné odškodné, hospitalizáciu, chirurgický zákrok alebo ošetrovanie člena rodiny.

Produkty životného poistenia sa naprieč poisťovňami odlišujú a zorientovať sa v ponuke poisťovní je pomerne náročné. Pomôcť nám pri tom môžu online programy porovnávajúce jednotlivé produkty životného poistenia na trhu, alebo skúsený finančný maklér.

Neživotné poistenie: Do tejto kategórie zaraďujeme tieto základné druhy poistenia: havarijné a povinné zmluvné poistenie, poistenie domácnosti a nehnuteľnosti, poistenie zodpovednosti za škodu z domácnosti, poistenie zodpovednosti zamestnanca za škodu spôsobenú pri výkone povolania a cestovné poistenie.

Predposledné, piate stretnutie členov Klubu finančnej gramotnosti sa uskutočnilo 9. júna a venované bolo, tak ako predchádzajúce, prevažne poisteniu, tentoraz s dôrazom na verejné poistenie, v rámci neho na sociálne a zdravotné. Napokon bola bližšia pozornosť venovaná poisteniu motorových vozidiel a poisteniu majetku:

Verejné poistenie: Do tejto kategórie zaraďujeme sociálne a zdravotné poistenie. Obidva druhy poistenia sú povinné za osoby, ktoré nedokážu sami uhradiť poistné, napríklad deti, túto sumu uhradza štát zo svojho rozpočtu

Sociálne poistenie: Slúži na ochranu obyvateľov v rôznych situáciách. Prispievať do sociálneho poistenia je povinné – táto povinnosť vyplýva zo zákona. Sociálne poistenie pozostáva z nasledujúcich piatich samostatných poistných systémov, ktoré zastrešuje Sociálna poisťovňa:

1. Nemocenské poistenie slúži na zabezpečenie príjmu v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania alebo opatrovania, tehotenstva a materstva.
2. Dôchodkové poistenie pozostáva z dvoch podsystemov – starobné poistenie a invalidné poistenie. Ide o zabezpečenie príjmu osobám so zníženou schopnosťou

pracovať, teda vykonávať zárobkovú činnosť buď z dôvodu staroby alebo kvôli pretrvávajúcim zdravotným ťažkostiam a obmedzeniam. Popri poberaní starobného dôchodku je možné pracovať. Na výšku vyplácanej dávky to nemá vplyv. Podmienkou na uznanie starobného dôchodku je minimálne 15 rokov dôchodkového poistenia. Pri rozhodovaní o priznaní invalidného dôchodku je podstatné rozhodnutie odbornej posudkovej komisie.

3. Úrazové poistenie je poistením pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Z úrazového poistenia sa poskytujú napríklad jednorazové vyrovnanie, úrazová renta, alebo tiež náhrada nákladov spojených s pohrebom.
4. Garančné poistenie slúži na ochranu zamestnanca v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Zamestnancovi sú vtedy uspokojené nároky za jeho vykonanú prácu. Garančne poistený je preto povinne každý zamestnávateľ zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu.
5. Poistenie v nezamestnanosti sa uzatvára pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti. Povinne poistený v nezamestnanosti je zamestnanec, ktorý je povinne nemocensky poistený. Dávka v nezamestnanosti sa poskytuje nezamestnanej osobe počas podporného obdobia šiestich mesiacov.

Druhou zložkou verejného poistenia je zdravotné poistenie. To nám garantuje, že naša zdravotná poisťovňa za nás v plnom rozsahu zaplatí všetky naše preventívne prehliadky, neodkladnú zdravotnú starostlivosť, prepravu do nemocnice či iného zdravotníckeho zariadenia ako aj väčšinu diagnostických vyšetrení a predpísané zdravotnícke pomôcky.

Na Slovensku sú tri zdravotné poisťovne (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera a Union) Príspevky do verejného zdravotného poistenia platíme z odvodov. Preddavky na poistné sú čiastky poistného, ktoré zálohovo odvádzame každý mesiac svojej zdravotnej poisťovni. Preddavky platí štát, zamestnanec, zamestnávateľ, ale aj samostatne zárobkovo činné osoby a dobrovoľne nezamestnané osoby. Povinne verejne poistenou osobou je každý občan s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a zároveň nie je účastníkom verejného zdravotného poistenia v inom štáte ako zamestnanec alebo podnikateľ. Zároveň nesmie mať na území iného štátu dlhodobý pobyt, teda pobyt dlhší ako 6 mesiacov.

Poistenie motorových vozidiel:

Povinné zmluvné poistenie (PZP) musí mať uzatvorené na svoje vozidlo každý držiteľ motorového vozidla. Z tohto poistenia sa hradia škody, ktoré zaviniť poistenec iným účastníkom cestnej premávky.

Poistenie nie je viazané na konkrétnu osobu, ale vzťahuje sa na škodu spôsobenú vozidlom uvedeným v poistnej zmluve. Za škodu zodpovedá vodič, ktorý v čase vzniku škodovej udalosti vozidlo viedol, ktorý ním disponoval.

Havarijné poistenie je dobrovoľným druhom poistenia, ktoré slúži najmä na náhradu škôd zapríčinených vodičom z vlastnej viny na vlastnom motorovom vozidle. Ide o komerčný druh poistenia, preto je potrebné sa na jeho podmienky informovať v jednotlivých poisťovniach, ktoré takýto druh poistenia poskytujú.

Poistenie majetku

Poistenie majetku sa delí na poistenie nehnuteľnosti a domácnosti. Na každé z nich je naviazané aj poistenie zodpovednosti za škodu. Každé z týchto poistení plní svoj účel a aby bol majetok chránený dostatočne a komplexne, je najlepšie mať trojicu všetkých týchto poistení na jednej zmluve - čiže v jednej poisťovni mať poistenú nehnuteľnosť, domácnosť aj zodpovednosť.

Poistenie nehnuteľnosti poskytuje finančné krytie v prípade škôd, ktoré môžu vzniknúť na samotnej stavbe. Chráni nehnuteľnosť najmä pre prípady nečakaných prírodných živelných udalostí ako sú povodeň, záplava, požiar, víchrica či krupobitie. Môže však kryť aj iné riziká, napríklad vandalizmus, krádež, škody spôsobené poruchou vodovodu, rozbitie skla a ďalšie.

Poistenie domácnosti sa vzťahuje na zariadenie nehnuteľnosti, čiže na hnutel'ny majetok. nábytok, spotrebiče, elektroniku, obrazy či iné vybavenie a veci osobnej spotreby, ktoré môžu byť poistnou udalosťou zničené alebo odcudzené.

Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na škody, ktoré nechtiac spôsobíte tretej strane, či už vášmu susedovi alebo aj niekomu inému.

Môže ísť o zodpovednosť z vlastníctva, držby, zo správy a z nájmu nehnuteľnosti, čiže ak napríklad zo strechy spadne škridla a susedovi poškodí auto alebo ak v byte praskne vodovodné potrubie, a dôjde k vytopeniu susedného bytu alebo bytov.

Šieste a zároveň posledné **stretnutie** členov Klubu bolo zhrnutím aktivít počas celého školského roka, ktoré sa týkali tém zadlžovania a využívania úverových produktov bánk a nebankových inštitúcií, sporenia a následného zhodnocovania finančných prostriedkov prostredníctvom investovania a napokon aj riadením rizika a riziko kryjúcim systémom poistenia.

Záver:

Nemíňať z rodinného alebo individuálneho rozpočtu vyššiu sumu ako predstavuje súhrn všetkých príjmov – to je veľká výzva pre mnohých ľudí, ktorým záleží na stabilite osobných financií. Táto úloha je ešte násobne náročnejšia v súčasnosti, kedy je odporúčaná dvojpercentná miera inflácie vo väčšine krajín niekoľkokrát vyššia. Po analýze fenoménu zadlžovania v prvom polroku aktuálneho školského roka nasledovala v záverečnej fáze projektovej aktivity ešte vyššia ambícia – voľné financie neminúť, ale usporiť a vytvoriť z nich rezervu pre prípadné náročnejšie obdobia v budúcnosti. Keďže inflačne turbulentné obdobie, ktoré prežívame, úsporám neprospieva, naopak, znehodnocuje ich, je potrebné preklenúť ho vhodnou investičnou stratégiou. Ak sa aj tento plán podarí, musíme čeliť rozličným rizikám ohrozujúcim náš život, naše zdravie, ale aj nehnuteľný, či hnutel'ný majetok. Zvolíme si teda vhodnú taktiku poistenia. Zároveň sme však súčasťou štátom vytvoreného a spravovaného povinného systému verejného poistenia sociálneho a zdravotného. To nám zaručuje základné, ale podstatné istoty a benefity.

Hlavným zámerom a cieľom uplynulých troch rokov bolo neustále úsilie o to, aby brány našej školy po jej absolvovaní opúšťali sebavedomí, vo svete financií zorientovaní predstavitelia mladej generácie, ktorí pociťujú prirodzenú potrebu ďalej sa vzdelávať, rozširovať svoje obzory a rozumieť stále novým súvislostiam. Optimisticky možno konštatovať, že tento cieľ sa na našej škole priebežne naplňa.

Zhrnutie a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov:

Sebazdokonaľovanie a vzájomná výmena praktických skúseností medzi pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi jednotlivé predmety sú možnosťami, ako naďalej realizovať:

- úspešnú implementáciu tém finančnej gramotnosti do vyučovania
- zavádzanie inovatívnych metód, ktoré menia učenie na vysoko motivujúcu činnosť
- napredovanie pri úspešnom plnení úloh projektu

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Peter Albert
12. Dátum	30.06.2023
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	PaedDr. Viera Dudáš
15. Dátum	04.07.2023
16. Podpis	